

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

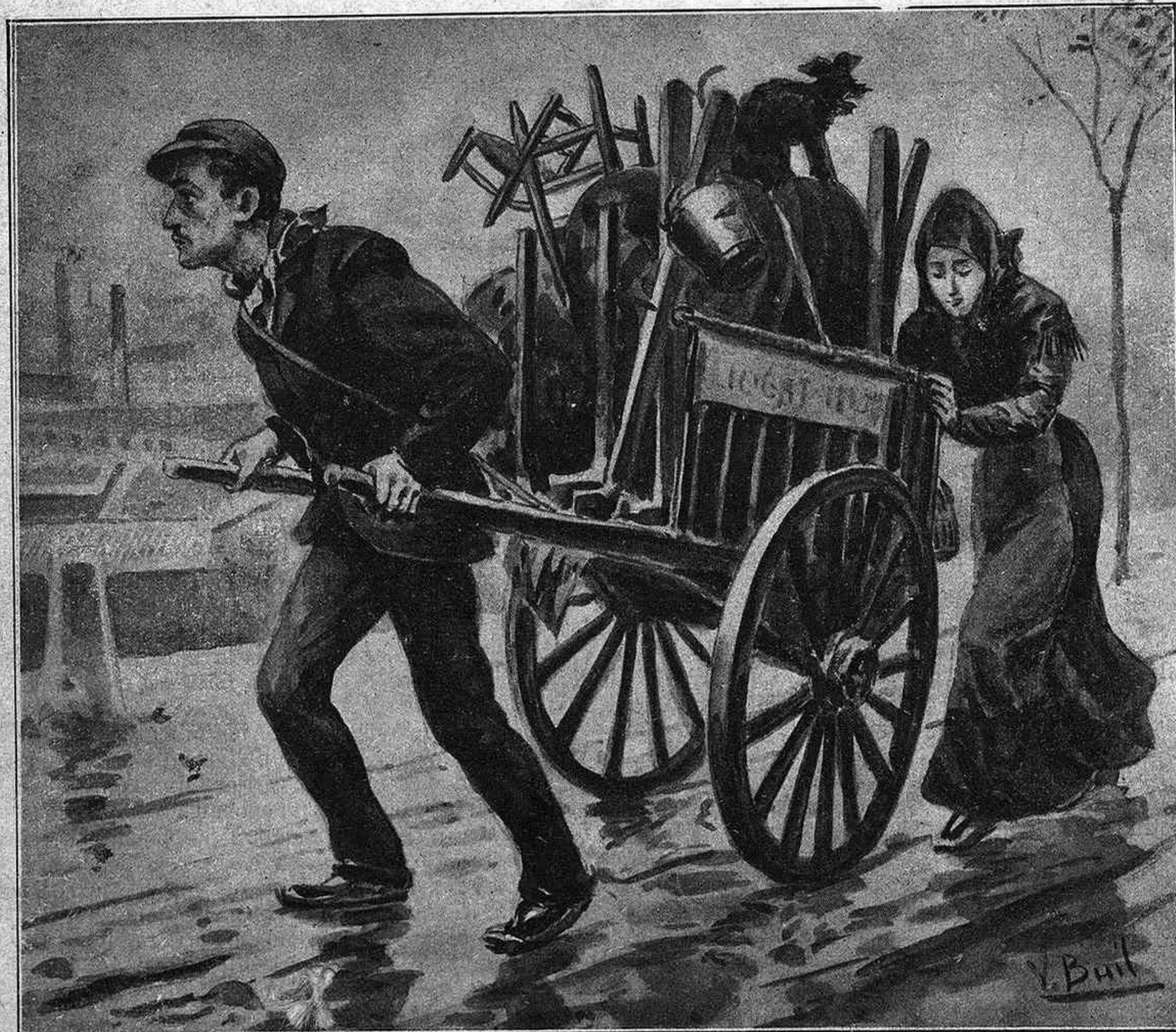
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

MUDANT DE CASA

La tristesa que passa.

CRONICA

JA tenim al nou Ajuntament en marxa. Fins al dimars, dia 9, en que celebrá sa sessió tercera, no pogué quedar definitivament constituït ab l'elecció del Sr. Giner de los Ríos pera la primera tenencia d'arcaldía. En las dos sessions precedents no lográ reunir la majoria absoluta de vots que la ley exigeix. En la primera 'n tingué 25, y hauria alcansat els necessaris si s'hagués votat á sí mateix fent una petita distinció casuista, es á dir: considerant que no era á la seva persona á qui votava, sino que secundava un acort pres pel partit que tingué á bé designarlo á n'ell per ocupar aquell lloch. En la segona sessió no 'n tingué més que 23. Pero á la tercera aná la vensuda, y 'n reuní 27: tots els dels republicans presents, més el del arcalde, contra 17 en blanch dels regionalistas.

¿Qué havia passat per que ja en la primera sessió no obtingués el Sr. Giner tots els vots dels correligionaris?

No res: petites intrigas dels regionalistas y petitíssimas miserias de uns pochos republicans, que creyan possible que 's renovés l'estat de indisciplina y de perturbació que fou en moltes ocasions la característica de la corporació municipal durant el bieni anterior.

Pero, per fi, els últims van entrar en

Y com no 'ns agrada dir las cosas pera dir las, mirarem de probarho.

Desde bon principi, la majoria republicana del Ajuntament, ab tot y ser árbitra de la corporació, tingué la galanteria d'ofrir als regionalistas una participació important en els cárrechs edilicis. De deu tenencias d'arcaldía 'ls ne brindá quatre, més de las que 'ls hi corresponían, tenint en compte la proporció numérica dels dos bandos. Y ells, en lloch d'agrarirho, feren el bot, com las criaturas.

Veritat es que ja haurian acceptat el regalo, si entre las tenencias d'arcaldía que 'ls eran ofertas, hi hagués anat compresa la segona, y ab ella la presidencia de una de las tres comissions permanents. ¿A quin objecte? Segurament ab el propòsit d'entorpir las iniciativas republicanas. Ab aixó pretenían inaugurar un sistema nou: la de constituïr govern,

EL NOSTRE PARER

Mentres els republicans no 's resolguin á fé aixó, no hi-haurá entre ells disciplina ni verdadera Unió.

rahó, convensuts de que avuy el partit vetlla y está gelós de que 'ls seus mandataris s'atinguin al estricte compliment dels seus debers polítichs... Y en quant als regionalistas varen quedar com devían: ab un pam de nas.

No 's mereixían altra cosa per enmaranyadors y poch serios... A lo menos, aquesta vegada no tenen motiu pera celebrar un nou banquet de la victoria.

*
* *

Per cert que, si no mudan de taranná, hi haurá motius pera creure qu'es una guassa viva 'l seu ponderat amor á Barcelona, traduhit per una armónica y escrupulosa administració municipal.

donant una cartera á l'oposició. Perque, segons las circunstancias, la Corporació municipal es política ó no es política. Pera guanyar regidorías, en renyida lluyta electoral, es política; en cambi pera disfrutarlas, convertintlas en tenencias de arcaldía y presidencias de comissions, l'Ajuntament deixa de ser polítich y passa á ser una corporació pura y exclusivament administrativa.

Aixó, quan ells son minoria.

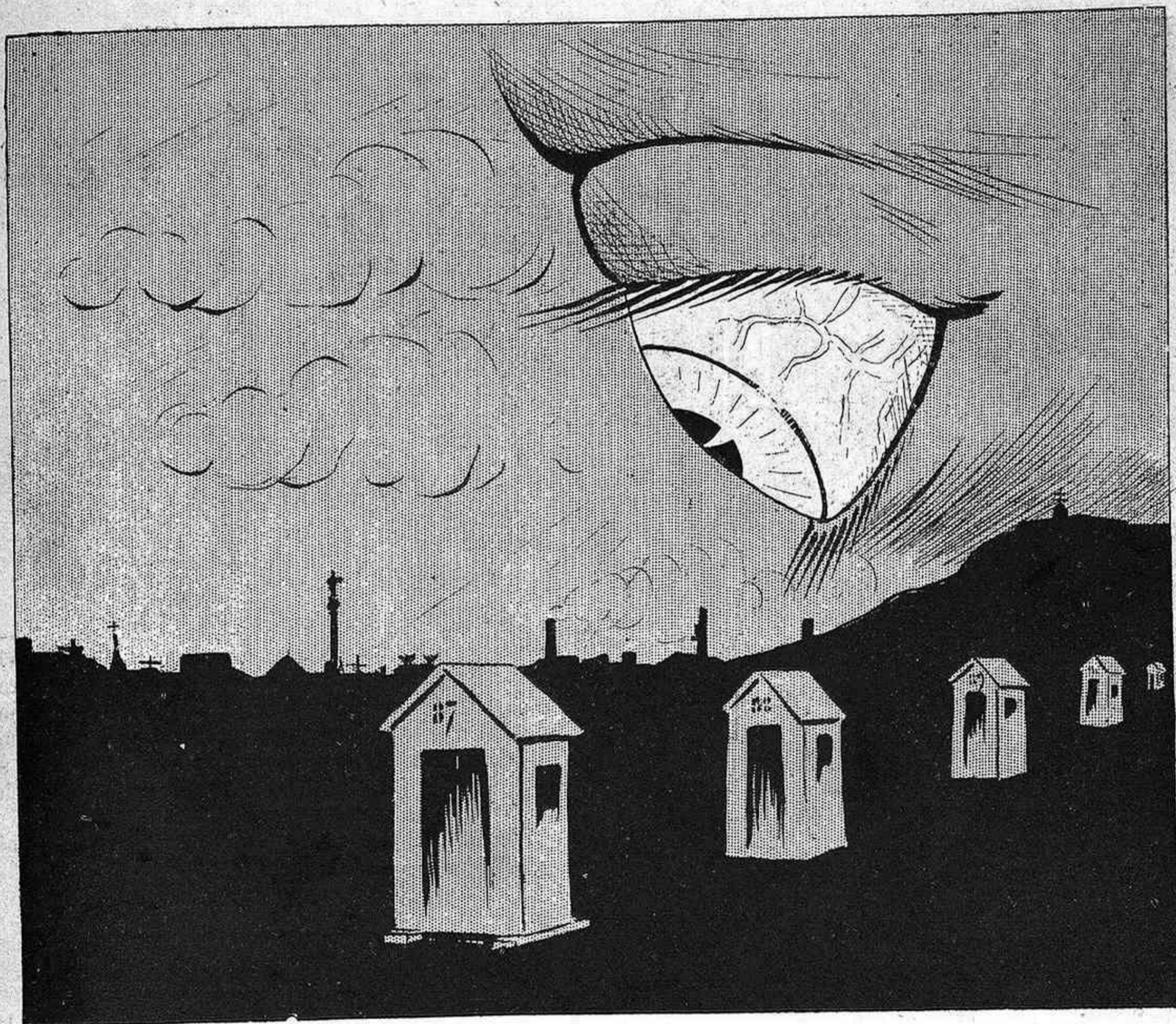
En cambi, quan son majoria, tot ho converteixen en polítich, fins l'*Económica de Amichs del País*, fins el *Foment del Treball Nacional*, fins l'*Ateneo barcelonés*. En las juntas directivas de aqueixas corporacions no hi entra ningú que no sigui dels seus: ab els que com ells no pensan no hi ha consideració de cap me-

na, ni se 'ls dispensa la més petita mostra de galanteria... Quan no se 'ls considera *forasters*, se 'ls califica de *descastats*.

Si la constitució del actual Ajuntament fos á l'inversa; si 'ls regionalistas fossin dintre d'ell una trentena y dinou els republicans, ja'm deixaria arrencar un dit de la má, per cada tenencia d'arcaldía que 'ls més haguessin ofert als menos. Y no obstant, els republicans els n'hi oferían quatre, y 's negaren á acceptarlas. A l'armonía y bona amistat ab que se 'ls brindava, respongueren fent treballs maquiavélichs per introduhir la discordia en la majoria republicana.

Impossibilitar l'elecció del Sr. Giner de los Ríos; donar per ofendre'l y posarlo en ridícul, tots els seus

AVIS INTERESSANT

L' actitud de LA ESQUELLA.

vots al Sr. Bastardas (qui sabem de bona tinta que no 'ls ho agraeix, per la perversa intenció qu'entranyan); atíar l'ambició y las passionetas de uns quants, molt poch, que momentáneament s'olvidaren de sos debers polítichs; perturbar ab molt mala sombra la constitució de la Comissió de Consums, en la qual els republicans els hi donavan una valiosa representació; intrigar, enredar, destarotar; exercir de pota de la marruixa per embolicar la troca... baix aquests auspicis han comensat las sevas tascas els patriotas regionalistas que han anat á la Casa Gran á administrar seria y rectament els interessos de la ciutat.

¡Pobra gent! ¡Y qué dejenerats resultan els deixebles del Fivaller de Besalú!

A Madrid els que fan política menuda saben cubrir millor qu'ells las apariencias. ¡Ells! Si ab uns quants actes de malavolensa infantil com els que portan realisats fins ara, se farán dignes de que l'Ajuntament els nombri unas ayas, que 'ls días de sol els portin á passeig á la Plassa Reall!

* *

Veritat es que, segons diuhen, haurían passat per tot, fins per declarar-se amichs dels republicans, (moltas gracias) si aquests (aixís ho diuhen) no haguessin tingut *la mala idea* de nombrar primer tinent d'arcalde á un castellá.

Tractemla aquesta qüestió ja qu'ells la plantejan; sí, tractemla, qu'en l'actual moment histórich bé val la pena.

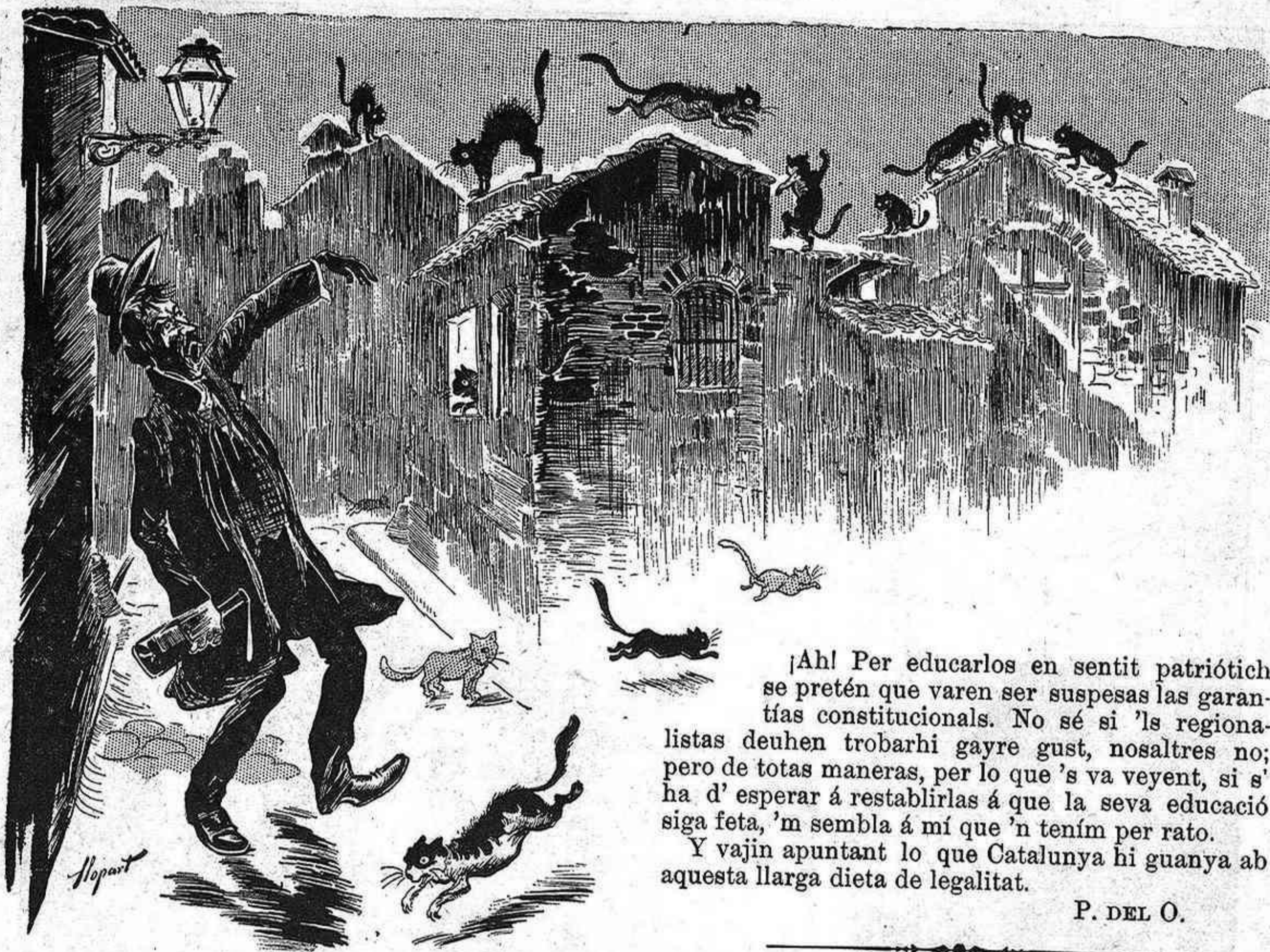
En primer lloch no es cert que 'l Sr. Giner de los Ríos sigui castellá: es andalús y de Cádiz. Pero si ho sigués ¿qué? ¿No es espanyol? ¿Quína lley escrita, ni quína lley moral l'inhabilita pera ser objecte de la confiança dels seus correligionaris y de l'estimació de tots els barcelonins sens excepció? ¿No es una persona digna en tots conceptes, ética y intel·lectualment? ¿No exerceix aquí 'l professorat? ¿Es que algú pot tatxarlo del més mínim desafecte á Barcelona, ni á Catalunya?

Donchs ¿a qué vé invocar la rahó del seu naixement? Es á dir que si en lloch de dir-se D. *Hermenegildo Giner de los Ríos*, se digués D. *Armengol Giné dels Rius*, ja no tindria tatxa?... ¿De manera que si en lloch de haver nascut á Cádiz, hagués vingut al mon á la Serra de Cadí, ó millor encare, al Plá de Camp-lloch, sota 'l Pi de las Tres branques, sería un primer tinent de arcalde de primera?

Tot aixó es imbécil y estúpit, pera no dir salvatge. Ho es sobre tot, en aquesta ciutat eminentment cosmopolita que deu la major part de la seva creixensa y de la seva importancia, á la inmigració d'elements de totas las provincias espanyolas. Es á dir que als que venen á Catalunya á treballar al costat nostre, á menjar ab nosaltres el pa que guanyan ab la suor del seu front ó ab la sustancia gris del seu cervell, se 'ls hi ha de dir ab mals modos:—Enrera forasterot... tú no ets nascut aquí... tú no ets catalá... tú ets bárbaro.

Com al temps dels grechs... Sols que aquí 'ls re-

NOTA DE JANER

—No fugiu, gats, que no us agafaré. 'N tinch un de més gros que tots vosaltres junts.

gionalistas no son grechs sino manresans (la terra de las famosas bases excludivistas): no son grechs, sino en tot cas petulants atenienses de pega grega.

El partit republicà no participa poch ni molt de aquests antipàtics excludivismes, que ja no están en vigor en cap país del mon. Si aquí á Espanya mateix hi ha hagut arcaldes catalans á Zaragoza, á Sevilla y fins á Madrid, ¿quín inconvenient pot impedir que sigui aquí primer tinent d' arcalde un andalús, tant ciudadá de Barcelona com el primer?

Tampoch el partit republicà s' entreté en dividir als vehins de aquesta ciutat en catalans y forasters, porque proceder aixís, mal pesi als regionalistas, no fa catalá. ¿Qué fora sinó de la proverbial hospitalitat catalana, que fa que 'ns complaguém donant al foraster que s' ho mereix la millor cambra de la nostra casa y 'l lloch de preferencia de la nostra taula?

Per altra part, la justa y merescuda distinció otorgada al Sr. Giner de los Ríos té en els actuals moments una intenció política que no han sapigut capir els companys de causa, porque son barruhers per naturalesa, y quant més clar hi haurían de veure, es quan sembla que tinguin pa al ull. ¿No 's diu y 's repeteix que 'l catalanisme es desafecte á Espanya? ¿No están cansats els catalanistas de protestar contra aquesta inculpació? Donchs ¿per qué no aprofitar la felís ocasió que 'ls republicans els hi oferían de concordar las sevas protestas ab els seus actes? ¿Per qué no donar una mostra de consideració á una persona baix tots conceptes digníssima, establint un precedent de sincera confraternitat espanyola?

¡Ah! Per educarlos en sentit patriótic se pretén que varen ser suspesas las garantías constitucionals. No sé si 'ls regionalistas deuen trobarhi gayre gust, nosaltres no; pero de totas maneras, per lo que 's va veyent, si s' ha d' esperar á restablirlas á que la seva educació siga feta, 'm sembla á mí que 'n tenim per rato.

Y vajin apuntant lo que Catalunya hi guanya ab aquesta llarga dieta de legalitat.

P. DEL O.

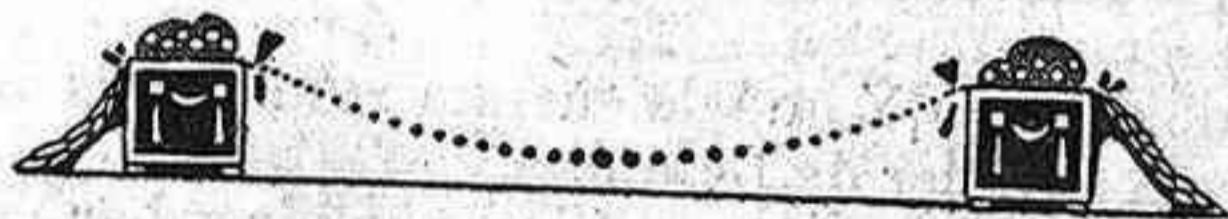
HIVERNENCA

No 's mou del buch l' abella mitj somorta; allí hi passa l' hivern, el temps de gebra, y dorm com revenint de sa fadiga, del cansament de dur sota las alas la polsina de flors, en mel rublerta.

Fruhint la intuició, 'l vesllúm de joia, resta en llarga anestessia, impertorbable; ni un' ona de la brisa enferestida s' arrisca á foradar el pas raquític, es l' únich molestós, forá missatje.

A fora la planura es fullaraca; tronchs morts, per 'xó fermats á l' arrel viva, esperan la ventada que 'ls enterri, ó l' arréu del pagés que 'ls arreballi per fer lloch á la próxima florida.

J. COSTA POMÉS

EL NEN EXTRAVIAT

—Municipal, veji, fassi 'l favor de fixarse ab aquest nen.

—¿Qué tiene?

—Sembla que s' ha perdut.

El digne Xanxas s' acosta al *interfecte*, un xicotet de quatre ó cinch anys que, aturidit y plantat al mitj del carrer, no sab efectivament quín partit pendre.

—Escolta, pequeño, ¿de dónde eres?

—¿Jo?

—¿Que te has extraviat?

—¿Viat?

UNA ESTRELLA QUE NEIX

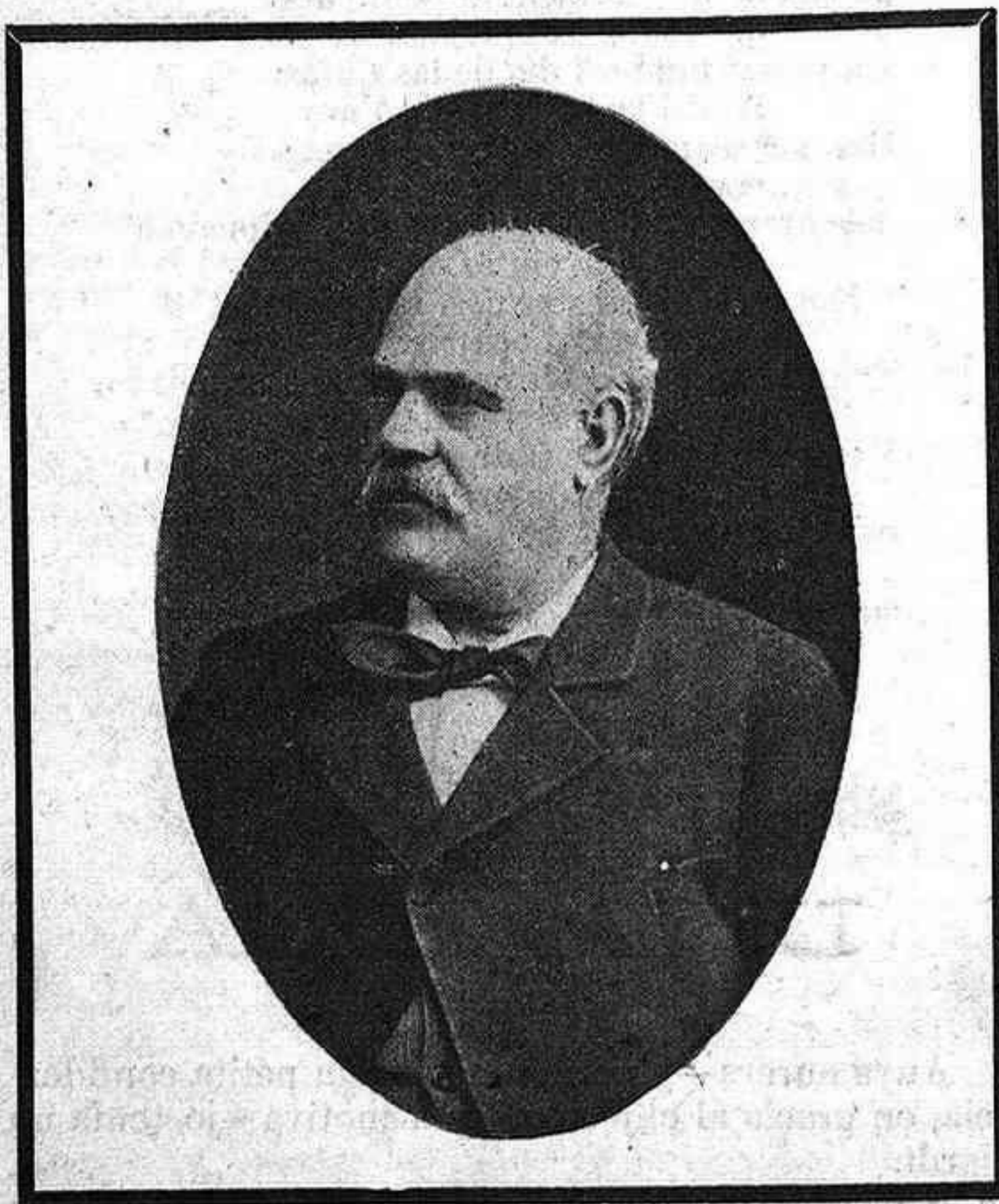
- Digo si te has perdut.
 —Jo vull anar á casa.
 —Chustament eso es lo que te pregunto. ¿En dónde vives?
 —A casa.
 —¿En qué carrer estás?
 —No ho sé.
 —¡Pues buena la hemos hecho! No sé cómo dejan anar á la quitxalla suelta é indocumentada de esta manera. ¡Ves qué les costaría á los padres pencharles un paperet al cuello, con su nombre y domicilio y demás señas personales.
 —Jo vull anar ab la mama.
 —¿Cómo se llama tu mamá?
 —Mama.
 —¿Y tu padre?
 —Papa.
 —Pero eso no son nombres, criatura! Eso son... grados de parentesco. Potser tampoco sabes el tuyo. A ver ¿cómo te llamas?
 —¿Jo?
 —Sí, tú. Tu nombre... ¿Cuál es tu nombre?
 —No sé.
 —¿Cómo te llaman en tu casa?
 —Faluga.
 —¿Faluga?... ¡Vaya un nombre raro! No sabía yo que en el mundo existiese San Faluga... Parece más cosa de perros que de personas humanas. En fin, no nos fiquém en lo que no nos importa. Dime ¿vives en piso ó en botiga?
 —A casa.
 —Eso ya me lo has dit. Y en tu casa ¿qué hacen?
 —Res.
 —¿Tu padre no hace res?
 —Sí.
 —¿Qué hace?
 —Fuma ab una pipa grossa, grossa...
 —¿Siempre?
 —Siempre.
 —Vamos, será un pintor modernista. Por lo que

MARGHERITA BELTRAMO

Diva de 11 anys, que ha cantat ab éxit extraordinari al teatro *Eldorado*.

ELS QUE SE 'N VAN

MARIUS LEVENS

Fundador del Restaurant de Fransa, generalment conegut per *Can Justin*.—Morí 'l día 6 d' aquest mes.

veo, de ese pobre Faluga no voy á sacar nada en limpio. No habrá más remey que llevarlo á la Casa Gran. Anda, pequeño, dame la mano y á ver si nos paseamos un poco.—

El nen s' agafa ab el municipal y 's posan á caminar en direcció á ca la Ciutat.

—Tal vez por el camino nos toparemos con alguien que le conozca. ¡Mire usted que dejar abandonados así á niños tan menuts en una ciudad populosa como éstal... ¡Buen par de cataplasmas serán sus padres!

—Jo tinch sed.

—Espera un poco: no te faltará agua allí donde vamos.

—¿Ahónt aném?

—A la plaza de Sant Chaume.

—Jo vull anar á casa.

—¡Precisamente á casa vamos, criatura! Allí está tu casa, la mía y la de tots. Aquello es la casa de todo el mundo.

—Jo tinch gana.

—¡Si que has salido á pasear bien desprevenido! Primero sed, ahora gana... ¿No se te ofrece pedir nada más?

—Jo vull fer...

—¿Qué es lo que quieres hacer? ¿Pipín?... En seguida llegamos y podrás satisfacer todos tus deseos. ¡Animo, valiente!...

—Jo estich cansat.

—¡Ay, hijo! También lo estoy yo. Todos nos cansamos en este mundo. Unos, buscando á la mamá; otros, vichilando la demarcación, para ganarse la triste escudella.

LAS DESPULLAS DEL GALL

—¡Cóm s' atipan els murrís!... ¡Ay Senyor! ¡Qui fos gos!

—Jo tinch gana.

—¿Tal vez el recuerdo de la escudella te ha abierto el apetit?

—Jo tinch sed.

—Sí, ya me lo has dicho antes. Pero ahora no podemos detenernos á hacer beguda. Es sólo cuestión de un poco de paciencia.

—Estich cansat.

—¡Y qué! ¿Quieres que alquilemos un coche de cuatro caballos ó un automóvil?

—Vull fer apa.

—¿Sí? Ahora le hacen el mánech. No faltaría más sino que tuviese que cargar yo con el muñeco ese.

—¡Vull fer apa!...

—¡Pero no llores, majadero!... ¡Bonita crianza le han dado sus padres! No sabe hacer otra cosa que pedir. Tiene sed, tiene hambre, quiere hacer apa... No; para ser tan pequeño, no es floja calamidad el nene.—

En tot aixó arriba la parella á ca la Ciutat: el xicotet, plorant; el guardia, donantse á tots els demonis.

De prompte el menut fa un crit, y un altre municipal que s' está prenent el sol á la porta, alsa esparverat el cap.

—¡Quimenes!... ¿Qué li has fet al meu fill?

—¿Cómo?... ¿Achó es hijo tuyo? Pues, amigo, mil parabienes: te aseguro que eres padre de una verdadera preciosidad.

A. MARCH

¡Tot passa!

Lo que pot passar.

De Sant Tomás la fra á Barcelona
fa poch temps ha passat.

També ha passat... de llarch per mas butxacas
la grossa de Nadal.

Han passat molts galls d'indis á altras vidas
farcits de talls de carn.

Han passat els serenos, escombriayres,

L' ALEGRÍA DEL AVI

—¡Aleluya!... ¡S' ha suprimit el terrible impost!... ¡S' ha salvat el llonguet!

carters y vigilants,
ab décimas dihent que felicitan
perque 'ls hi donguin rals.
Han passat la bugada bastants ventres
de turróns enfitats.
Ha passat l' any de mil noucents y... ¡quinto!..
—¡Alto 'l joch! (diu cridant
un polissón, que sent llegí aquests versos,
creyent que ja ha atrapat
un cau de dar torment al pobre Jordi,
quedantse xasquejat).
Ha passat també 'l día de las llufas;
també ha passat Cap d' any.
Han passat molts edils cap á caseta,
per poguer descansar
dels grrrans traballs y penas que 's donavan
servint á la ciutat,
y han passat altres manos, afanyosos,
sos puestos á ocupar.
També han passat els reys que no envelleixen,
perque sóls son pintats.
Han passat un sens fi de cosas varias
diffícils de contar;
pero lo qu' es un duro sevillano
que per bó 'm van donar,
aquest sí, caballers, que de cap modo
l' he pogut fer passar.

FÉLIX CANA

UNA IDEA

Anys enrera—y perdonin aquesta petita confidencia, en gracia al objecte que la motiva—jo tenia un jardí.

No podía compararse ab el Parch; pero modest y tot, satisfeya las mevas aspiracións y contribuía no poch á embellir y ferme agradable la existencia.

LA VIGILIA DELS REYS 6 DOS AGENTS QUE NO BADAN

—Ese fulano va armado...
¡Vamos á echarle la grapa!

—Armament per quatre fills...
—Dispense... (¡Bonita plancha!)

¡Las horas que jo hi passava contemplant las mevas fucsias, las mevas camelias, els tulipans, las begonias, las hortensias, las mimosas púdicas, els geranis, que aquí y allá, plantats els uns á terra, colocats els altres en testos, constituían tota la flora del meu petit paradís!

Una sola contrarietat amargava el plaher de que aquell perfumat recó inundava la meva ánima. Y era aquesta contrarietat la freqüencia espantosa ab que las plantas se 'm morian, sense sapiguer cóm ni per qué.

No hi havia senmana que, més ó menos important, no 's registrés en el meu jardí alguna defunció. Quan no era una peonia, era un crissantemo; quan no una francesilla, un roser thé.

Apart del sentiment que sempre produheix la mort d' una planta estimada, aquellas baixas—y d' aixó principalment dimanava el meu dolor—m' ocasionavan una lesió gravíssima al portamonedas.

Perque, ja se sabia; cada dissapte al passar el jardiner pera veure si necessitava d' ell alguna cosa, era la mateixa funció.

—¿Hi ha alguna novetat?

—Sí: se m' ha mort una hortensia.

—Aixó ray; en lloch d' aquesta, un' altra.

—Bé, sí; pero...

—¡Qué!.. ¿Que 's pensa que las plantas han de ser inmortals?—

Y satisfet d' haver donat tan sólida rahó, al poch rato 'm portava una hortensia nova que sustituhía la vella... y afegia al meu compte una partida més.

Lo qual no era obstacle pera que, set días més tart, se repetís, paraula més, paraula menos, el diálech:

—¿Hi ha res de nou?

—De nou, nó: hi ha lo vell, lo de costum. Se m' ha mort una fucsia.

—No s' hi amohini: á fucsia muerta, fucsia puesta. Veurá quín' una n' hi portaré.—

Y dugas pessetas d' aquesta planta, tres d' aquella altra, deu rals d' un roser, sis d' una falguera, els comptes creixían com la espuma y 'l jardiner llaurava lentament la meva ruína.

Al últim, cansat de tant gastar diners y sospitant que 'l bon home s' estava burlant de mí, explotant-me ab tota premeditació y alevosía, l' agafo una tarde pel meu compte y ab la major formalitat li dich:

—Senyor jardiner: las flors m' agradan molt, pero 'ls pactes que vosté 'm fa, ja no m' agradan tant. Aixó de que cada mes se 'm morin vuyt ó deu plantas, quals vacants s' apressura vosté á omplir ab interessada oficiositat, no 'm convé. Si vol continuar servintme...

—Es clar que sí!..

—Donchs hem de cambiar de procediment. Desde ara endavant, li pagaré, no las plantas que 's morin, sinó las que visquin. Tot exemplar que desaparegui, será reposat per vosté sense cobrar ni una malla. ¿S' hi conforma?—

L' home va avenir's hi y—lo que jo havia maliciat—desde aquell instant ja no va morir-se cap planta més.

*
*

Vaig llegir l' altre día que l' Ajuntament havia senyalat una forta cantitat pera adquirir plátanos joves, á fi de sustituhir els que durant el passat any han mort en els nostres carrers.

Y com que reparo que aixó de que 'ls arbres se morin es aquí á Barcelona cosa molt freqüent, ¿no podria la corporació Municipal fer al seu provehidor de plátanos las mateixas condicions que jo vaig imposar un día al meu jardiner y que tan bonichs resultats varen donarme?

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

ALMA SOCIAL, per SEBASTIÀ GOMILA.—Es el Sr. Gomila—y així se revela en aquest llibre—un pensador expansiu, qu' en lloch d'enfonzarse en las profunditats de las sevas concepcions cerebrals, s'enlayra pera ferlas més evidents illuminadas ab la claror del seu ingeni. Claror que unas vegadas es tranquila com la del sol, y en altrás ocasions fulgurant com la dels llampechs.

Es molt singular la seva abundancia de ideas y la fácil prodigalitat ab que las escampa, en un estil concís y tencat, en el qual sembla devegadas que s'estalonin y s'encaballin. Se diria que de ideas ne té plé l' tinter inagotable, y que ab la ploma las va extrayent sense esforços, abocantlas á raudals sobre las quartillas. Molts de aqueixas ideas contingudas en un curt párrafo se prestarían pera escriure un llarch article. Pero l'autor no s'hi entreté: las llansas, las derrotxa, com si li fessin nosa, en son afany d'arribar al fi ben aviat, en marxa lleugera, vertiginosa.

La seva filosofia es ecléctica y de un sentit optimista que li fa estimar lo just, lo humanitari y lo progressiu. Abomina de las iniquitats socials y enalteix y consola als humils, víctimas de las injusticias.

Alma social es una confirmació brillant de las altas qualitats que adornan al seu autor, quals treballs periodístics aquí y per tot Espanya son sempre llegits ab gust, recordant la distinció que va meréixer anys enrera en el concurs d'*El Liberal*, de Madrid, en que una de sas crónicas meresqué una de las primeras distincions entre més de 400 que s'presentaren á disputarse'l premi. Ab sóls dir que tots els treballs d'*Alma social* están á la mateixa ó major altura que la crónica que baix el títol: *Cojiendo carbón* li fou premiada en aquella ocasió, deixarem fet el just elogi del llibre, que acaba de donar á l'estampa.

EL CALVARIO. Novela de costumbres contemporáneas, por FRANCISCO ACEBAL.—La casa de Montaner y Simón ha obsequiat ab aquesta obra als numerosos suscriptors de sa *Ilustración artística*. La novela del Sr. Acebal respón á las modalitats de las narracions modernas, en quant está escrita baix l'atenta observació del natural, si bé descartant escrupulosament las impuresas de la realitat. No s'hi complau l'autor en certs análisis, ni en certas pinturas que desagradan á alguns lectors, pudorosos. Y ab tot y aixó l'assumpto encaminat á descriure una successió de fracassos resulta molt emocionant.

L'obra está hermosament ilustrada pel conegut artista D. S. Aspiazu.

PORTUGAL ARTÍSTICH, per IGNASI DE L. RIBERA Y ROVIRA.—En aquest petit volúm que forma part de la *Biblioteca popular de L'Avenç*, va contingut un interessant estudi sobre art portugués, antich y contemporani, desarrollat en un article preliminar y quatre conferencias. Es molt de celebrar que un autor catalá demostrí conéixer tan á fons á un poble peninsular, digne en tots conceptes de ser estudiat y comprés, y pel qual solen mostrar indiferencia, quan no desdeny, escriptors d'altras regions espanyolas, qu' en rahó del seu vehinat ab la vella Lusitania, sembla que deurían mirarlo ab marcada preferencia.

RATA SABIA

TEATROS

PRINCIPAL—(ESPECTACLES GRANER)

Amor y geografía es una humorada del famós autor suech Björnson. En vista d'ella s'pot dir que cada poble te la seva manera especial de fer brometa. Els autors del Nort tan tendenciosos en las sevas produccions serias, quan embesteixen el género cómic, á nosaltres, llatins, acostumats á la travessura y la malicia, 'ns semblan puerils y esbravats.

La producció del dramaturg suech ab sas tendencias caricaturescas, deixa entreveure algunas vesllums de veritat, y fins ofereix alguna emoció en contats passatjes.

Molt ben posada en escena, sigué interpretada ab acert per tots els actors, distingintse la Baró y en Giménez.

Una bona noticia.

En Graner se proposa donar major importancia á las funcions del *Teatro catalá*, que s'efectuarán diariament, alternant las obras originals ab las traduccions.

L'escena regional contarà, donchs, ab dos teatros. Ara no falta sino que tothom hi posi 'l coll... y sobre tot el públich, qu' es qui ha de sostenirlos.

El prodigiós pianista Mieczkowski doná diumenje un concert de despedida, acompanyat per l'orquestra que dirigí en Granados. Alcansá un éxit colossal, in-

mens, interpretant á Mozart y Beethoven en las dos primeras parts y á Chopin en l'última.

—Vaja, el mon es de las criaturas!—deya un espectador entusiasmát.

A lo qual responía un pessimista:

—Així se'n trobés una que tingués tan bonas mans com en Meci pera governar á l'Espanya!

LICEO

Desde la nostra última revista s'ha donat *L' Africana* ab en Marconi á las nits y ab l'Utor á las tardes.

Trobo que sería impertinent fer certa mena de comparacions y me'n abstinch. Pero es just consignar que tant ab l'un com ab l'altre artista, la tant manosejada partitura de Meyerbeer hauria pogut anar millor.

NOVATS... FRESCAS DE PARIS

(De nostre actiu corresponal particular)

gda - Paris

Las *quadrilles de barin*, el ball actualment més *chic* y més concorregut.

Zazá ha sigut la novetat de la senmana... y no falta qui augura que ho será de la temporada.

Posada per primera volta, y ab un descuit imperdonable, á Novedats, á últims del passat setembre, faltava veure si realment es un' ópera que pugui tenirse dreta. L'opinió general—y d'ella 'n participo—es que musicalment val poqueta cosa.

Leoncavallo, 's mostra en ella mes *cavallo* que *leon*, si hem de atribuir al rey del desert el dó sublim de l'inspiració. Y no caball briós, sino de quadra que se 'n vá de dret á la menjadora de las garrofas, explotant un títul y sense reparar en que la celebrada comedia de Berton y Simón se presta molt poch á ser traduhida al llenguatge musical.

Aixís l'obra resulta trivial y descosida... sobre tot descosida. Allá ahont no arriba 'l compositor, hi surgeix un que altre pedás vistós, com en el tercer acte que treu partit de l' *Ave Maria* de Cherubini.

Gran sort pel compositor es contar ab intérpretes ab prou talent, facultats y carinyo pera daurar la píldora y ferla passar fins ab gust.

En aquest cas se troba la insuperable Carelli que fá de la protagonista una creació, ab la seva endiablada nerviositat. La viu per complet, l'adorna de primors y manyaguerías, en las situacions sensuales, la fá vibrar en aquelles altras de passió en que l'ánima tota entera li surt pells ulls y per la boca... y vaja, que á cada punt no hi ha qui no senti enveja del tenor. Quants y quants, per mica que tinguessin la veu del gentil Perea, no cantarían de franch la part de Dufresne, ey! sempre que la poguessin cantar ab la Carelli!

¿Y qué dirém de 'n Sanmarcol Creador del tipo Cascart, qu' ell vá estrenar, li dona un caràcter molt just y un relleu extraordinari, á favor de sas grans qualitats de

actor y de cantant. Es, en tots conceptes, el mes digne company de la Carelli.

Tots els demás intérpretes, del primer al últim, cumpiren com á bons. Semblava que s'havían contrapuntat á ferho bé, pera fer passar aquell duro *sevillano* de la moderna escola italiana.

L'orquestra sempre á temps... y aixó que hi ha en la partitura molta cosa extranya y de verdader cuidado. Sort de la batuta de 'n Lamote de Grignon, á qui ja coneixíam y havíam tingut ocasió de aplaudir com á director de concerts. En la concertació y direcció de Zazá, doná probas de una gran serenitat y aplom, aixís com també de un domini complet de la partitura. Si segueix aquesta especialitat el creyém cridat á fer molta farrolla.

ROMEA

Un petit recort á la funció de Ignocents, de la qual no poguerem parlar en el número anterior, resúm del any 1905.

Las tres obras: *Un curt de gambals*, de 'n J. M.ª Pons; *La dona mascle*, de l'Aulés, y *Finis Giovanni Tenorium*, de 'n Marxuach, foren tres tandas de pessigollas que feren riure molt al públich.

L'Aulés demostrá que conserva encare 'l bon humor dels díes felissos de la joventut.

TÍVOLI.—CIRCO EQUÈSTRE

En Severus Schäffer es un equilibrista sorprenent, per la seguretat ab que executa sos difícils treballs. Reuneix duas qualitats que semblan antitéticas: l'agilitat y la forsa. Váginlo á veure, y 'ls asseguro que no se 'n penedirán.

NOVETATS

La companyía de género xich, dirigida per en Pinedo, ha posat ff á las sevas funcions, explotant á última hora las humoradas de la nit de Ignocents. ¡Santa ignocencia!

L' ABANDERADO DELS TRES TOMS

—¡Alsa, Badó, que r' ha arribat el díal

Se 'm assegura que la empresa de aquest teatro 's proposa fernes conéixer en breu á la célebre actriu italiana Tina di Lorenzo, que no ha treballat á Barcelona. Que 'ls amants del art dramátich li paguin degudament aquesta proba d'acert.

CATALUNYA

També la companyía del género xich plega 'l ram.

Entre las obras últimament estrenadas á benefici de diversos artistas s'hi contan las següents: *Los quintos*, *La última muñeca* y *La medalla de la Virgen*. Difícilment las tornarem á veure, porque no valen gran cosa.

Dilluns debutá una diva d'onze á dotze anys, la Margherita Beltramo, qu'es avuy també un prodigi. Posseheix una veuheta (¿quina forsa pot tenir una veu en aquesta edat?) pero de una extensió incomprendible, y la fa valer á favor de una agilitat maravellosa.

El públich, entussiasmat, la colmá de aplausos, especialment en pessas de tan difícil execució com el Valz de la sombra de *Dinorah* y l'aria de *La Traviatta*.

A nosaltres emperó, agradantnos molt, ens produhí cert condol, davant del temor de que per ser explotadas prematurament, se puguin malograr unas facultats que s'anuncian ab tanta brillantés.

Demá dissapte, inauguració de una serie de funcions per la celebradíssima Mariani.

Ja 'ns hi veurém.

N. N. N.

TIPOS D' AQUELL TEMPS

Galeria de dibuixos póstums, originals del malaguanyat artista PUIGGARÍ

El pinxo

La cambrera

El procurador

La majordona

La dida

El carter

La bugadera

El mosso de café

La coqueta

Las pescateras

La llevadora

La dispesera

El gomós

L' aygader

La maduixayre

La florista

El barber

La gitana

El peixater

El carboner

La criada

El llimpiabotas

La ninyera

L' emblanquinador

La Circunferencia d' en Ramiras

¿Vostés, al joven Ramiras no 'l coneixen, veritat? ¡Quína llástima, no saben lo que perden; desgraciats! Perque 'l xáfeh de periódichs que durán el seu retrat; perque l' espatech d' aplausos no 'ls trobin massa soptats, tinch l' honor de presentase' l com á mí 'm fou presentat. En Ramiras, es un jove més estudiós qu' estudiant; un noy que val més pessetas que no pas cabells té al cap,

y aixó que 'n té bona forra y se 'ls deixa bastant llarchs; Un noy que si 'ls envejosos no 'l toman, d' aquí dos anys, estich segur, seguríssim que 'l tindré de concejal;

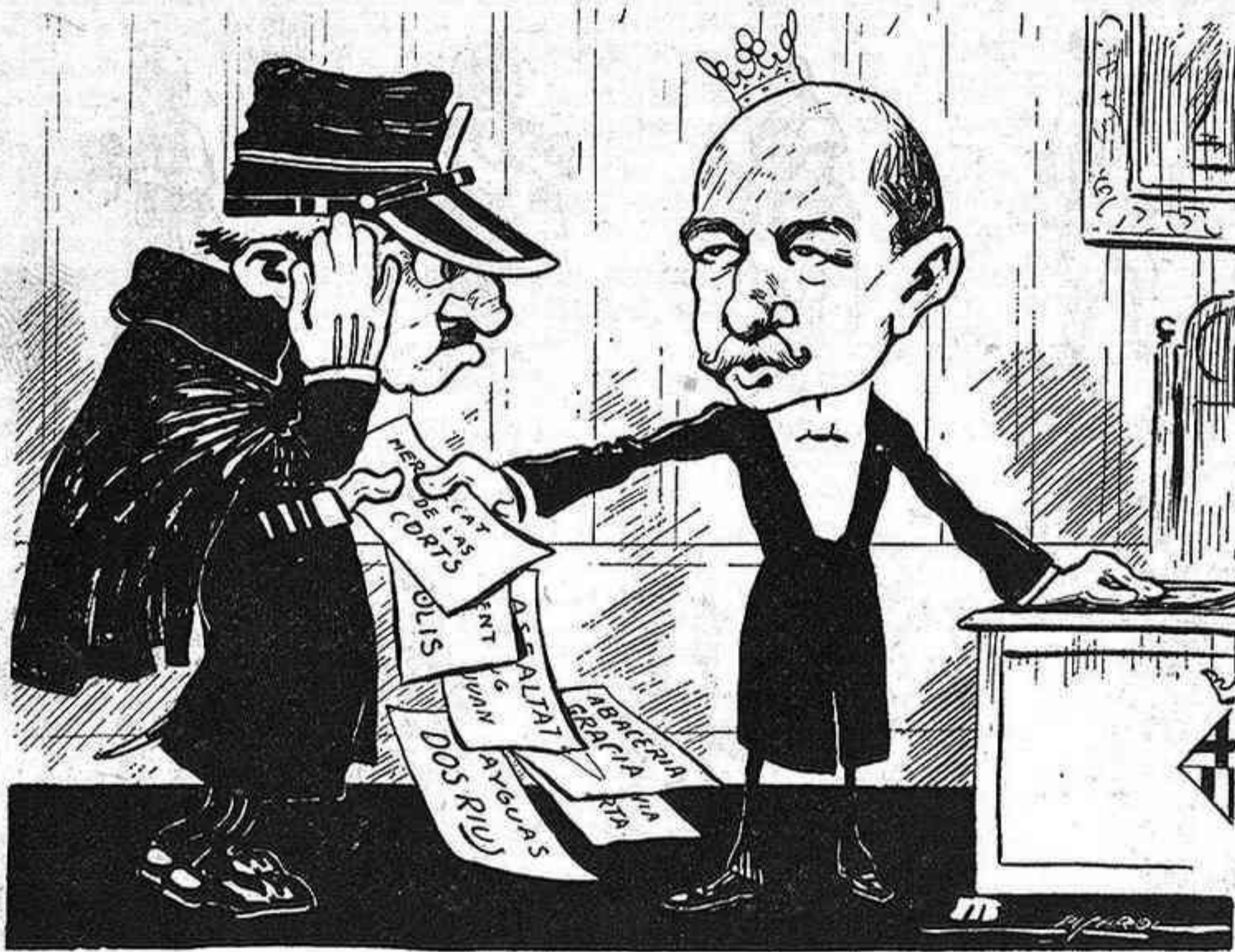
Un xicot que, si no 's deixa per la gloria enlluhernar, arribará á ser ministre... ¡Vaya si hi arribará!

Ha fet ja mitja carrera y té un porvenir brillant... Y es jove jove, no 's creguin!.. Diu que ara va pels setze anys.

Ell es polítich, mecánich, científich, intelectual, físich, químich, pirotécnic y gran jugador d' escachs.

Pero entre las moltas ramas del arbre del sabé' humá que tenen fácil cabuda al interior del seu cap; entre 'ls invents prodigiosos de que es autor ignorat, lo que més fama ha de darli

ELS ACORTS DE LA SESSIÓ DEL DIA DELS IGNOCENTS

—Tingui, ja pot portar aixó al número que li correspon.
 —¿Qué número es?
 —El cent.

reproducció espampanant d'aquella tan memorable Plataforma Nacional, ha d'armarse sobre un eje, sense altra forsa que 'l gas que lleans al destaparse las ampollas de xampany.

¡Magnífich, eh? Donchs escoltin: tot just som á la meytat.

Un cop posat l'aparato en marxa, s'hi tirarán tres dotzenas de pollastres vius y frescos, rojos, sans... y al cap d'unas quantas voltas, y rodant un engranall, satisfets y cresta-tiessos per l'altra part sortirán.

Ab la sola diferencia (y aquí esta lo bó del cas) qu hi haurán entrat tots ab plomas y un sol surtirá plomat.

Las academias de sabis, á en Ramiras disputant l'honor de ser las primeras de plomá ab máquina 'ls galls, ne volen fé una parodia d'aquest invent colossal.

PEP LLAUNÉ

LO QUE 'S PREPARA

Amaneixis, don Eussebi:
 si vol podé aná al carré,
 no li valdrá el ser conspicuo;
 haurá d'afliuxá el parné.

lo que al món ha d'admirar
 es la gran *Circunferencia*
 que 'ls sabis han batejat
 ab son ilustre apellido...
 ¡Ja 'n sentirán á parlar!
 Figúrinse, per exemple:
 una cacerola gran
 com una plassa de toros;
 una pista circular...
 com si diguessim: rodona,
 tirada á punt de *compás*
 de Vals y d'Americana,
 Marsellesa, Himne alemany,
 Pas doble, Marxa de Cádiz,
 Ball inglés y *Cake-Walk*.
 Y tot aquest aparato,

ESQUELLOTS

El número anterior de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA tingué un éxit inmens. A las pocas horas de ser donat al públich ja no 'n quedava un exemplar.

A entrada de fosch reberem la visita del jutjat, notificantnos que havia sigut objecte de una denuncia, y ocupant el clixé del grabat insert en la página 15.

¡Bon principi d'any! Encare que, si considerém que'l número en qüestió era una revista del anterior, casi podém dir que ha sigut denunciat ab nosaltres, l'any 1905, després de mort.

Ja ho veuhem: dels rigors inherents al estat escepcional qu'estém atravesant, no se'n escapa ningú, ni 'ls difunts.

Del pressupost extraordinari del anterior Ajuntament n'han sigut esmotxadas consignacions per valor de prop de un milió de pessetas.

Alguns cops d'estisora están ben donats. D'altres, en cambi, se'n sentirán la Instrucció y la Beneficencia.

* * *

A l'hora en que hajan sortit aquestas ratllas, es més que probable, segur, que l'arcalde, degudament assessorat per tres edils republicans y altres tres regionalistas, tots sis lletrats, haja suspés els escandalosos acorts presos per alguns del regidors sortints, en la memorable sessió nocturna del día de Ignocents.

M'agrada que'l Marqués fassi la competencia al Duch en materia de persecució del joch. No ho ha de consentir may que á la Casa gran se fassi 'l burro.

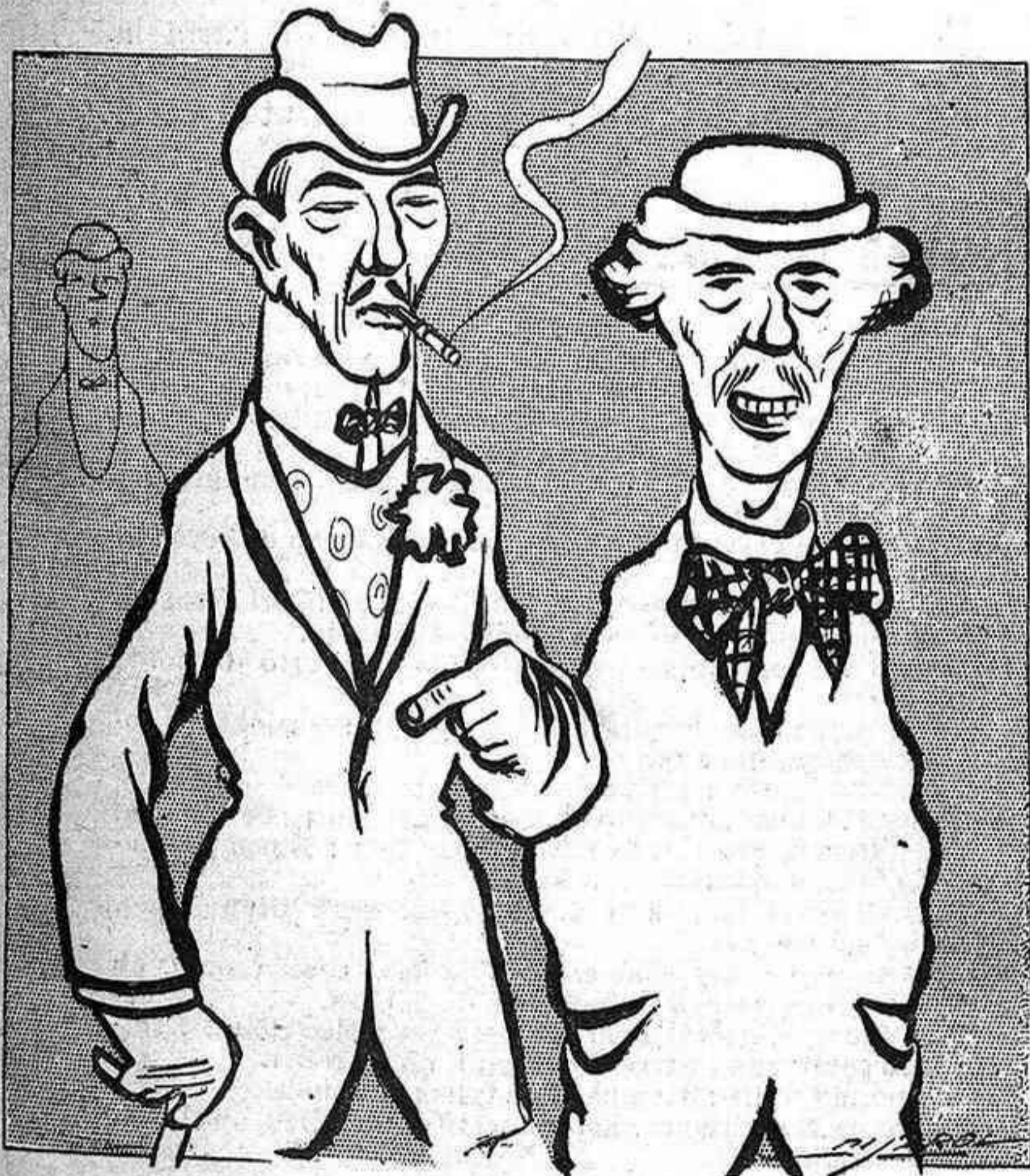
El nostre bon amich Eussebi Passarell va deixar d'existir el día 3 del actual, després de una curta

LA LLEY DEL LIBELO

—¿Qué significa aquesta lley?
 —Que no 's podrá murmurar.
 —¿No?... Donchs ¿en qué passarem el temps, pobres de nosaltres?

S' HAN ACABAT LAS VACACIONS

—¡Qu' es trist haver de tornar á la Universitat!
 —¡Y tal! Sobre tot, considerant que durant aquest curs ja hem tingut ¡vintitrés días de classe!

malaltia y quan havia ja complert sos 70 anys. Era home de una gran cultura y una especialitat en qüestions econòmicas y financieras, de qual competencia havia donat mostras brillants en discursos, conferencias y traballs periodístichs.

A sa fidelitat á las ideas republicanas sacrificá posicions ventatjoses que hauria alcançat fàcilment de tenir una conciencia més dúctil y acomodaticia.

* * *

Una anécdota que 'm porta á la memoria la fetxa de la seva mort.

El 3 de janer de 33 anys enrera sortia del Congrés apenas consumat el cop del general Pavía. Encare qu' en Passarell no era diputat, solia assistir á las sessions com alt funcionari del Ministeri de Ultramar. Era de bon matí, y preocupadíssim y mitj ensonyat per haver perdut la nit, s' encaminava al seu domicili, quan trobá al Sr. Rusca, diputat per Berga, que havia anat á dormir y 's dirigia al Congrés pensant que la sessió durava encare.

En Passarell el deturá, explicantli en breus paraulas lo que acabava de succehir: l' irrupció de las tropas en el Saló de sessions y la disolució de l' Asamblea.

En Rusca, plantantse y tot assombrat, li digué: —Pero ja es legal aixó?...

Tres majors contribuyents varen ser designats per sort pera formar part de la Comissió d' Ensanxe. Aixís s' efectúa, perque aixís la lley ho disposa, donant á la gran propietat una intevenció major en la gestió dels interessos del Ensanxe que als mateixos regidors elegits pel poble.

Y ha succehit que dels tres designats per la sort, l' un era mort, y 'ls altres dos han dimitit, sens dupte perque no volen mals de cap. Per lo que atany al interés que tothom ha de tenir per la cosa pública, vels'hi aquí un parell de *vius* més morts que l' seu company difunt.

Cassat al vol durant la representació de *Zazá*.

—A mí— diu un abonat que ja no es jove, —m' agradan més aquestas óperas que las serias.

Resposta de un propietari vell y vert:

—Fugi d' aquí, fugi d' aquí, ¿vol un' ópera més seria que aquesta, vista per nosaltres, fermats en la butaca de l' impotencia?

No 'm se avenir de las transformacions qu' en poch temps s' han operat en el Sr. Bosch y Alsina.

Arcalde de R. O., com á afiliat al partit lliberal, diu, al pendre possessió del càrrech que deixa las sevas ideas políticas á la porta de la Casa Gran. Devía deixarlas á un municipal perque las hi guardés.

Se 'n va més tart al banquet de la victoria, y quan tothom s' extranya de que haja realisat un acte regionalista, contesta qu' ell continúa sent lliberal y demócrata com sempre.

Li admeten, per últim, la dimissió d' arcalde, y ja qu' ell no pot serho de Barcelona, s' empenya en que á un seu amich li donguin la vara de Vilafranca. No ho consegueix, s' empipa... ó millor dit, s' *embocoya* (perque l' enfado ha sigut gros com un *bocoy*), y escriu una carta á n' en Collaso y á n' en Comas y Masferrer, deseixintse del partit y declarantse... género neutre.

Ni mascle, ni famella... Ni Rómulo, ni Mimí... Neutre.

Que per molts anys!

Ha cridat l' atenció que havent mort, com tothom sab, el Sr. Girona, el Baró de Viver y en Francis-

REVISTA DE LA SENMANA

—¿Qué fas?
—Un crimen, porque 'l posin als
Sucesos.

—Venía pel lloguer...
—Diu el senyor que las rifas se
l' han rifat... y que haurá de tornar
un altre día.

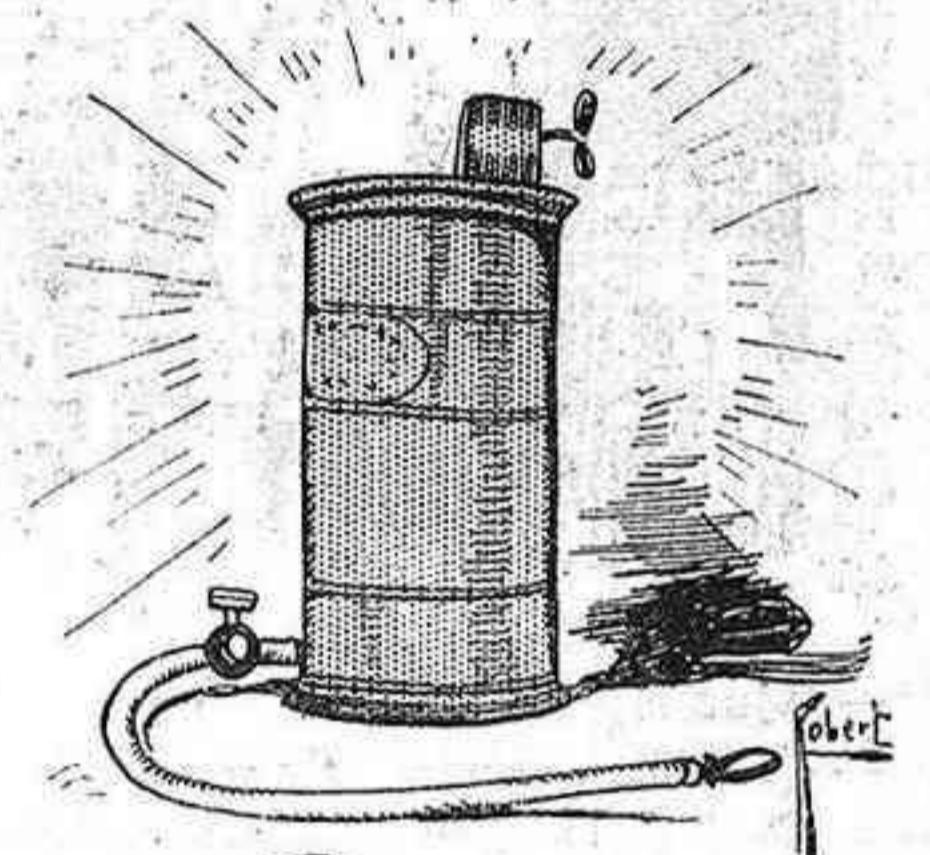
—¿Tot chust empezamos l' any y
ya estás así?
—¡Ayay! ¿No es el mes dels gats
aquest?

—Tants concejals que hi ha que
voldrían ficarse á consums... y jo de-
sitjaría sortirne.

—Vaja, s' han acabat las festas:
las de Nadal... y las mevas.

Sic transit gloria mundi

6

resúm de la última quinzena.

quet Aurigemma, figurin encare 'ls seus noms en las
llistas de compromissaris pera senadors exposadas
en els baixos de la Casa Gran.

A mí no m' extranya gens: al contrari fins ho tro-
bo natural.

¿No es el Senat una especie de Cámara mortuoria?
Donchs qui millor que 'ls difunts pot contribuir á
formarla?

¿Quí no coneixía á n' en Marius de Ca'n Justin?

Uns quaranta anys enrera obrí una secció de res-
taurant en son *Café de Fransa*, situat á la Plassa
Real, en el qual comensá á servirse á la francesa.
Fins llavoras á Barcelona, 'ls becos més calificats
eran italians. El restaurant prosperá rápidamente, y
del café s' enfilá al primer pis de la casa ahont en-
care continúa.

Mr. Justin y Mr. Marius eran l' ánima del establi-
ment; el primer flach, serio, ab patillas de diplomá-
tich; l' últim rodó, panxut, ab sa cara de bon vivant,
sempre franch y rialler, en tota l' expansió de sa
naturalesa provensal, y ab punts y ribets d' artista...
Y ho era d' artista. No sols á la cuyna entre las ca-
cerolas, sino també en el seu taller de pintor, ahont
executava paissatjes y marinas, molts dels quals
adornan las dependencias de la casa, y ahont refileva
arias y romansas de tenor.

Ha mort á una edat avansada, qui en materia de
fer menjar bé tant havia contribuhit á la transfor-
mació de la vella Barcelona.

Un home molt polit, al anar á tancar una carta
nota que 'l sobre no está massa net.

Y no tenintne un altre á má, afegeix á la carta la
següent post data:

«No fassi cas del sobre: s' haurá embrutat en el
correu.»

NOTAS DE CASA

Durant els darrers días hem rebut els següents calendaris y
recorts de fi d' any, qual envío agraím als seus remetents:

«Laboratori Múnera»: Dos almanachs ab bloch; un, que con-
té una hermosa aquarela sobre sedalina, y un altre, represen-
tant un gentil busto de dona, de gran tamany.

«Casa G. Puig»: Almanach de fullas mensuales, anunciador
de la máquina d' escriure «Ideal»

«Fábrica de Cerveza Damm»: Un magnífich cap de bevedor,
al cromo.

«Litografía y Casa editorial H. Miralles»: Calendari perpetuo
de fullas movibles, presentat ab molta elegancia.

«Gran Farmacia homeopática Grau Alá»: Busto de dona,
en relleu.

«Fábrica de tintas Lorilleux»: Las quatre estaciones, en co-
lors, y calendari del any.

«Farmacia Segalá»: Petit calendari de butxaca.

«Taller d' encuadernacions de Joan A. Giménez»: Petit bloch.

«Consultori de Seguros de Gómez y Guillén»: Bloch y alma-
nach de fullas mensuales.

«Marca *Lustral*, fábrica de sifons y gaseosas»: Gran cromo,
ab varias caricaturas.

«Magatzém d' olis y sabóns *Las Tinajas*»: Gran cromo, ab
varis dibuixos alusius á la industria de la Casa.

«Pere Riera, fábrica d' aparatos pera gas y electricitat»: Ter-
mómetro sobre una planxa d' alumini, ab un relleu.

«Imprenta Cunill»: Almanach de fullas mensuales.

«Imprenta Elzeviriana»: Reproducció d' un relleu, ab el bus-
to de Gutemberg.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Tapas pera enquadernar l' any 1905 de
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

Dibuixadas pel notable artista J. TRIADÓ

Tapas solas . . . . . Ptas. 2'50
Tapas y enquadernació . . . . . » 3'50

Coleccions complertes y enquadernadas, ab planxas dauradas . . . . . Ptas. 10

BARCELONA Á LA VISTA - 2.ª SERIE

CUADERNOS 1.º - 2.º - 3.º - 4.º - 5.º - 6.º - 7.º - 8.º - 9.º y 10.º

30 céntimos cuaderno — Fuera de Barcelona, 35

Tapas para encuadernar la 2.ª serie de BARCELONA Á LA VISTA, Ptas. 2
Encuadernación, Ptas. 1

COLECCIONES COMPLETAS

1.ª serie, encuadernada con preciosas tapas en oro y negro. . . . . Ptas. 8
2.ª id. id. id. id. id. . . . . » 7'50
1.ª y 2.ª series, id. id. id. id. id. . . . . » 12

TEATRE COMPLERT
DE
Emili Vilanova
Ptas. 1'50

EDICIONS POPULARS DE
SANTIAGO RUSIÑOL
ORACIONS . . . . . Ptas. 1
ELS JOCS FLORALS DE CANPROSA . . . . . » 1
FULLS DE LA VIDA . . . . . » 1

Novedades

LAS DE CACHUPIN, por Luis Taboada. . . . . Ptas. 3'50
CUENTOS EMBOLADOS, por J. Pérez Zúñiga. . . . . » 2
CASANDRA, por B. Pérez Galdós. . . . . » 3
EL IMPULSO SEXUAL EN LA MUJER, por
V. Ellis . . . . . » 2

EMILI VILANOVA

DEL MEU TROS
Un tomo en octau, Ptas. 3

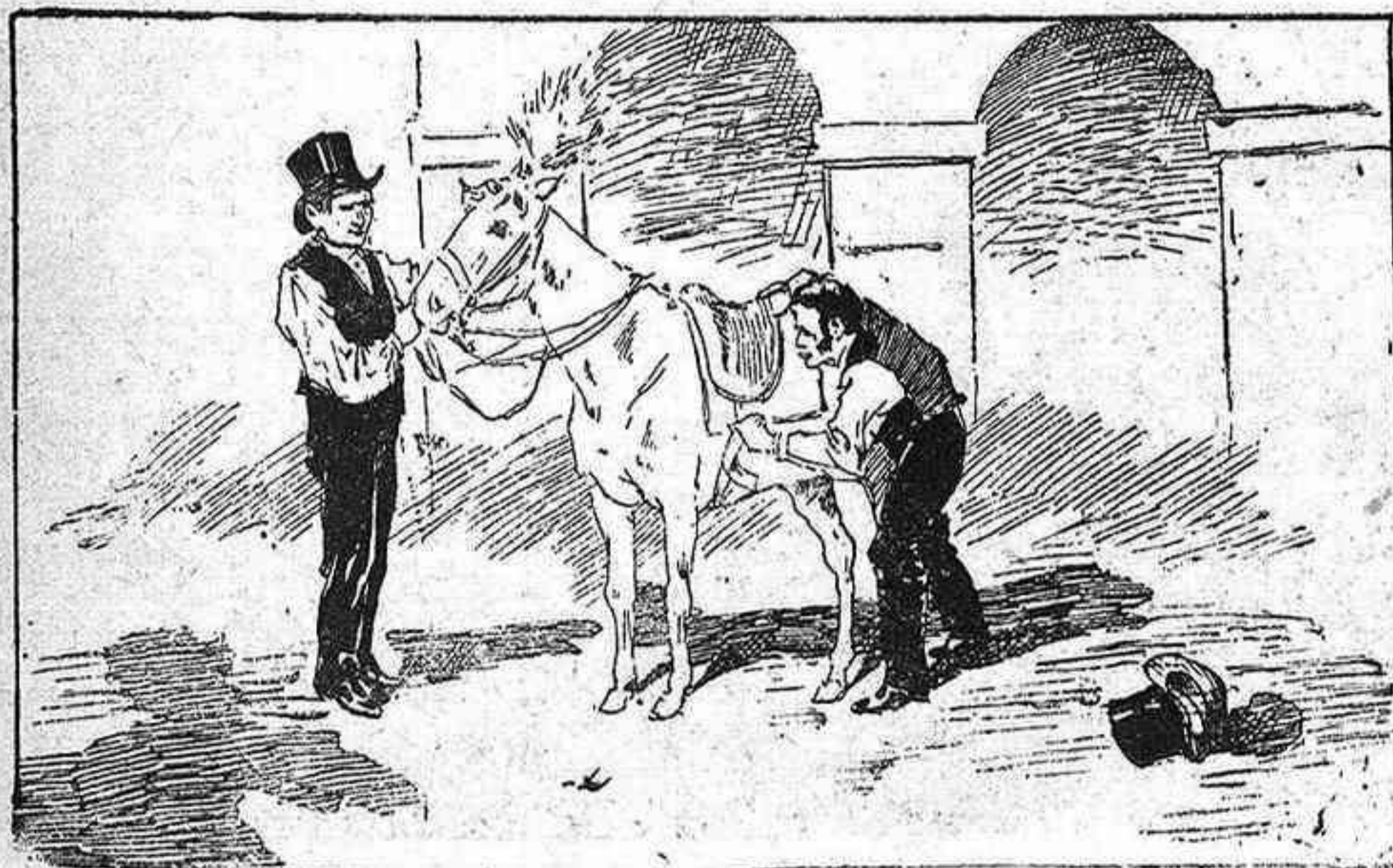
Obra póstuma de Mossén Jacinto Verdaguer

AL CEL

Un tomo en octau, Ptas. 3

NUEVA

Fuente de Salud
POR
SALVADOR RUEDA
Un tomo en 8.º, Ptas. 2

La fiesta de San Antón
ZARZUELA EN UN ACTO
Ptas. 1

PRINCIPIOS DE DOMA Y DE EQUITACIÓN
POR
JAMES FILLIS
Versión española de
ARTURO BALLEÑA Y ESPINAL
Un tomo, Ptas. 15

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

¿SÍ Ó NO?

—¿Quán vol que vingui per la resposta?

—Pot tornar á passar... pot tornar á passar... dintre d' un parell d' anys.

(Dibuix de F. Sardà)